

Tonedigteren Hans Hansen.

Nogle Meddelelser af *J. P. Kristensen-Randers.*

De to navnkundigste Fynboer er vel uimodsigeligt Sproggranskeren *Rasmus Kr. Rask* og Æventyrdigteren *Hans Christian Andersen*. Skulde man særlig efter dem slutte sig til det ejendommelige ved fynsk Folkenatur, maatte man tro, at dertil hørte liden Lyst til at være hjemme. Den førstnævnte gjorde en vidtløftig Udenlandsrejse paa 6 $\frac{1}{2}$ Aar, og før den Tid havde han endda været 2 Aar paa Island. Han kom, som der er sunget om ham, „fra Renens Veje ned til Elefantens Leje“. Og om Andersen ved vi alle, at han stadig var paa Farten, snart indenfor Landets Grænser, snart udenfor; hermed stemmer en Aandrighed af ham meget godt: At rejse er at leve. Men inden man giver sig til at slutte noget om fynsk Menneskenatur ud fra disse to Berømtheders Rejser, er der meget at betænke, blandt andet den Kendsgerning, at begge — som ugifte alle deres Dage — var uden egentligt Hjem.

De har sikkert Ret, som hævder, at Fynboerne ynder den lune Tilværelse indenfor overkommelige Grænser mere end vidtløftige Farter paa endeløse Veje.

Ret har altsaa Folkesykologen *Torkild Gravlund*, naar han siger: „Fynboen trættes ikke i sin Hjemglæde;“ „de er store Rammefabrikanter i Hække og Gærder“. „Fynboens Have er Landskabet om hans Hjem, der er Genstand for hans dybeste Omhu. I Særdeleshed dog dets Afgrænsning“.

Og Ret har Maleren *Nicolaus Lützhøft*, naar han i sin Omtale af fynske Malere siger: „Det umiddelbare Synsindtryk, Farveglæden, Fortroligheden med Naturen og det intime (inderlige) Forhold til Motivet er vel Fynboernes særlige Styrke“.

Der er maaske ogsaa noget i Gravlunds lille Meddelelse: „Jeg spurgte en yngre, jysk Politiker, hvad der karakteriserede fynsk Politik. Moderation! sa' han: „Akkordens Aand fra Hans Tavsen til Borgmester Jensen“.

Imidlertid! har Fynboerne en stærkt udpræget Sans for det hjemlige, det nære, det overkommelige, saa viser en *Tietgen*, at Sansen for de store Opgaver, ja, det verdensomspændende, ikke er udelukket her. For Resten er vel stort Udsyn og stærk Hjemkærlighed lige nødvendige for Livets Sundhed, og begge stemmer vel lige meget overens med den gamle Folkesykologi, der siger. at af alle danske er Fynboerne Fantasifolket.

Folkekomponisten *Hans Hansen* hører til de Fynboer, der rigtig føler sig hjemme i en snæver Kreds, og han har haft den Lykke at kunne følge sit Sind.

Midt i et ægte sydfynsk Landskab, omtrent lige langt fra Svendborg og Faaborg, ligger Landsbyen *Ulballe*, ikke noget stort Stykke Vej fra „de fynske Alper“ mod Nord eller fra Lille Bælt mod Syd. Et Hus, f. T. Smed Hans Madsens, lige op ad Kirkegaardsmuren mod Vest, var hans Barndomshjem. Og i Huset ved den østlige Kirkegaardsmur, nu tilhørende Træskomand Jørgen Peder-

sen, boede Hans Hansen al sin Tid, fra sit Ægteskabs Begyndelse til sin Død. Mellem disse to Huse ligger hans Grav, til højre for Stien, der fører til Kirkens Indgang. En glat Marmortavle bærer Indskriften:

MUSIKER HANS HANSEM

* 2. Marts 1818

† 1. November 1878.

HUSTRU ANE f. JØRGENSEN

* Januar 1828

† 13. November 1855.

Velsignet være Eders Minde.

Hans Fødselsaar er opgivet urigtigt her. Han blev nemlig født 1817 i Bjergegaard paa Vesterskerninge Nørremark. Her sad dengang hans Morfader, den „ret-sindige og forstandige Mand“, Gaardmand og Sognefoged Simon Jensen. En Søn af ham, Jens Simonsen, der døde som Mekaniker i Vesterskerninge 1876, omtales ikke sjælden endnu i sin Hjemegn. Han skal omved 1820 have været Opsynsmand ved den Instrumentsamling, som *H. C. Ørsted* brugte til sine Forsøg, og Sagnet vil mene, at det egentlig var Jens Simonsen, der opdagede Elektromagnetismen.

D. 15. Juni blev det ældste af Sognefogdens Børn, Anne Marie Simonsdatter, gift med Dyrslæge og eksamineret Beslagsmed *Hans Hansen*. Dennes Eksamensbevis er velbevaret til denne Dag og viser, at der er tildelt ham 16 Karakterer ialt, nemlig 11 første, deriblandt 1 for Opførsel, og 5 anden. Beviset, som er underskrevet af den meget ansete Veterinær, C. N. Viborg, d. 23. Dec. 1813, tildeler Kandidaten „første Character“. Godt 6 Aar senere fik Hans Hansen af Amtmanden over Svend-

borg Amt Tilladelse til at drive Smede-Haandtering i Ulbølle, da det med troværdige Beviser var godtgjort, at han var „bosiddende og uundværlig Smed“ sammesteds. Et Regnskab, der er bevaret til nu, tyder paa, at han har haft meget at bestille som Dyrlæge, og det vides, at han i denne Egenskab mødte paa Markeder „med gult Skilt paa“ for at afgive sit Skøn over Kreaturer og Heste. Alligevel blev *Dyrlæge* ikke det Navn, han kom til at gaa under. Fynboerne har fintmærkende Øren for særtklingende Navne, og Dyrlæge Hans Hansen blev altid kaldt „*Kursmeden*“, eftersom han var eksamineret Beslugsmed.

Saa vidt man kan skønne, boede de unge Dyrlægefolk (han var 28, og hun 26, da de blev gift,) nogen Tid i Hustruens Barndomshjem, inden de fik eget Bo. I hvert Fald blev det første af deres syv Børn født paa Bjerregaard den 2. Marts 1817. Allerede tre Dage efter blev Barnet hjemmedøbt og fik samme Navn som sin Fader, altsaa Hans Hansen. Drengen blev konfirmeret 1831 og faar af Præsten Omtalen: „Udmærket god Kundskab“. Det blev dog ikke hans Evne til at samle Kundskaber, der særlig blev lagt Mærke til i hans Barndomsaar, men derimod hans musikalske Begavelse. Kun 6—7 Aar gammel viste han Lyst og Nemme til Musik. Hans første Læremester blev Sognefogden i Ulbølle, Peder Mikkelsen, som var en Søstersøn af Drengens Morfader. Hos ham lærte han Noder: men Peder Mikkelsen, som „kun spillede for egen Fornøjelse“, kunde ikke lære ham ret meget, og knap 9 Aar gammel søgte den lille Hans sig en anden Vejleder. Det var en tarvelig Landsbymusikanter, som boede i Egeskov, halvanden Mil borte. Et Par Gange ugentlig gik den lærelystne Dreng „paa sin Sok“ den tre Mil lange Tur for at faa en vistnok meget mangelfuld

Undervisning. Henimod Konfirmationsalderen fik han sig en bedre Lærer i Stadsmusikant *Gregers Hjort Simonsen* i Svendborg. Vel var Vejen hertil længere end til Egeskov, men nu var Hans's Ben nok saa udviklede, som de havde været for nogle Aar siden, og han havde mere at gaa efter end før.

Da der er Folk her paa Egnen, som mener, at nævnte Stadsmusikant er Ophavsmand til den tit sungne Melodi: „Jyden han æ stærk aa sej“, skal der her gives nogle Oplysninger om den Familie Simonsen, som baade gav St. St. Blicher en forstaaende Komponist til flere af hans jyske Sange, og den fynske Folkesanger Mads Hansens musikalske Medarbejder den nødvendige Spillelærer.

For mere end et Par Hundrede Aar siden indvandrede fra Böhmen eller fra Bayern her til Danmark en Musiker, der hed Simon. Det maa siges, at med ham kom der en god Del Musik til vort Land. En Efterkommer af ham blev Stadsmusikant i Assens, og en af dennes Sønner, *Hans Caspar Simonsen*, er „Jyden“s Komponist. Han døde som Organist ved St. Knud i Odense den 5. Marts 1876. (Se Jeppe Aakjær: St. St. Blichers Livstragedie, II. B., S. 255).

Hans Hansens Lærer i Svendborg, Stadsmusikant *Gregers Hjort Simonsen*, var Hans Caspar Simonsens Farbroder, og Farfader til den bekendte kgl. Kammersanger *Niels Juel Simonsen*.

Om *Stadsmusikant* forklarer „Salmonsens Leksikon“, at det var et Embede, der stammer fra Middelalderen, — det nævnes i Danmark allerede 1380 —, og som gav sin Indehaver et strængt overholdt Privilegium paa Udførelsen af al Musik ved Barsler, Bryllupper og andre Gæstebud. I Købstæderne ansattes Stadsmusikanten af Præsidenten eller Borgmesteren. I København inddroges Po-

sten formelt først 1860. Heller ikke paa Landet var Musik for Betaling fri Næring i Hans Hansens yngre Dage.

Da han en Tid havde faaet Undervisning hos Simon- sen, blev han hans Medhjælper og fik det Hverv at ud- øve og varetage Musikken i sin Hjemegn, og Folk var vel tjente og fornøjede med hans Spil, for nu var han særdeles dygtig Violinspiller.

Forfatteren *Peder R. Møller* skriver (i *Søndagsbladet* Nr. 31, 1894), at „flere af Svendborg Bys formaaende Mænd søgte at faa den unge Mand til København, for at han kunde uddanne sig videre i Musik, ja, Baron Holsten paa Hvidkilde stillede ham endog i Udsigt, at han vilde afholde alle de Omkostninger, dette vilde medføre“.

„Men dels den Hjemfødningsfølelse, som især i den Tid var fælles for alle Bønder, og dels Hans Hansens medfødte Sky for at komme i uvante Omgivelser og „skifte Ham“ gjorde, at han modstod alle Overtalelser“.

„Man kan ærgre sig over, at Snæversyn her, som saa ofte, har hindret en evnerig ung Mand i at udnytte det Pund, Vor Herre gav ham i Vuggegave, og af Hans Hansens Afslag paa de velmente Tilbud, fristes man let til at faa ringe Tanker om hans Personlighed; men man maa, for at være billig i sin Dom, huske paa, at i Tre- diverne var det menige Folk i langt højere Grad aanded- lig stavnsbundet, at da skulde der anderledes udprægede Personligheder til at sprænge Baandet end i vore Dage“.

Saaledes udtaler altsaa *Peder R. Møller* sig. Vi vil senere høre en anden Fynbo, Organist og Komponist, *Thorvald Aagaard*, gøre en anden Tankegang gæl- dende.

„Fødelandet har en Lænke, let at bære, tung at bryde“.

Sandheden af disse Ord i allersnævreste Betydning har Hans Hansen følt.

Ligesom hans Fødsel bandt hans Giftermaal ham til Egnen mellem Svendbog og Faaborg.

Der fortælles, at da han og en Svendborg-Musiker engang spillede til Gilde i Jens Ladefogeds Gaard i Ulbølle, havde de begge ondt ved at holde deres Øjne fra Ane Jørgensen, der var en Datter fra Kragegaard i Vester-aaby. De skiftedes til at danse med hende, naar de nu og da hvilede sig fra Spillet. Engang, mens de begge spillede, sagde han fra Svendborg med Hentydning til Ane: „Dér danser en Pige — hende vil jeg ha'“. Men Hans Hansen sagde: „Nej, hende vil jeg ha'!“

Og saaledes blev det. Da han var 30 Aar gammel, giftede han sig med hende. Til deres Hjem havde han købt et lille Hus i Ulbølle, som allerede nævnt, nær ved det Hus, hvor han var vokset op. De havde to Børn sammen, som begge lever endnu: Maren Hansine Marie Hansen, g. m. Slagter Morten Pedersen i Ulbølle, og Julie Sophie Hansen, g. m. Møller Larsen i Ulbølle.

Hans Hansen drev en lille Jordlod og kunde altsaa med Rette kaldes Husmand. Derimod var der kun liden Grund til at kalde ham Væver. Han havde ganske vist i sine meget unge Aar lært at væve, men Haandværket tiltalte ham aldeles ikke, og som moden Mand drev han det aldrig.

Inden jeg omtaler hans Livsgerning, som var Musiken, skal der meddeles nogle Træk, som sammen med det allerede meddelte karakteriserer hans Personlighed, og som vil genfindes i hans Tonekunst.

Han var en meget beskeden og tilbageholdende Mand. Horne Sangforening sendte ham engang en Indbydelse, vistnok til en festlig Lejlighed. Da han kom hjem, spurgte

hans Søster, Ane Marie, som styrede hans Hus efter hans Hustrus Død: „Hvordan gik det saa der henne?“ Han fortalte, at der var bleven holdt en Tale for ham. „Hvad sagde du til det?“ spurgte hun saa. „Jeg gjorde ingenting; jeg gav et Nik og tav stille“.

Han var et Menneske med et dybt Stemningsliv. Søsteren, Ane Marie, fortæller, at da hans Hustru var død — efter kun 8 Aars Ægteskab — sørgede han meget og længe. Hans Sorg drev ham tit op til Graven om Aftenen eller Natten, eller han sad længe oppe og „spillede saa kønt, at man kunde faa Taarer i Øjnene“.

Men Lune og komisk Sans havde han ogsaa. Da der var Bryllup i Bernekilde, en Gaard i Vesterskerne, indtraf der en lattervækkende Begivenhed paa et meget uheldigt Tidspunkt. Brudeparret stod opstillet i den oplyste, tæppebehængte Lo, og Musikken skulde lige til at spille Brudevalsen. Just ved denne Tid kommer Brudens ukonfirmerede Broder hjem fra Marken med Faarene. Vædderen fik — rimeligvis paa Grund af alt det Lys, der skinnede ud i Gaardsrummet — et Anfald af Sindsforvirring og foer lige ind i Loen. Hans Hansen var straks paa Højde med Situationen. Han spillede et meget muntert og stærktlydende Dansestykke, til Dyret var kommet ud. Først da der var bleven tilbørlig Ro, lød Brudevalsen. — Peder R. Møller skriver: „Han var meget faatalende, den gamle Kunstner. Tit „faldt han i Staver“ og kunde da, selv midt i Kredsen af den muntreste Ungdom, staa grublende og aandsfraværende i lang Tid. Men paa Bunden hos ham laa et indestængt Lune, som til Tider glimtede frem. De dybe Kluk, der ved saadanne Lejligheder traadte i Stedet for Latter, var smittende, og Smilet, der gik over hans alvorlige Aasyn, gjorde samme Virkning,

som naar et Solskin farer hurtig hen over et Stykke Landskab, der ligger i dyb Skygge“.

Han var ikke af dem, der let gik med til noget nyt; han haanede det heller ikke, bare fordi det var nyt, men overvejede roligt. Da hans Ven, Mads Hansen, havde faaet Vesterskerlinge Højskole oprettet 1868, sagde han ærligt og redeligt, at Højskoler var noget, han ikke kunde vide noget synderligt om; men han gav dog sit Minde til, at hans 18aarige Datter, Julie Sophie, der senere blev gift med Møller Larsen, Ulbølle, kom med paa Skolens første Hold. „Der maa jo da være noget godt ved det“, sagde han.

Efter sin Tid og sin Lejlighed var han en veloplyst Mand. Han var selvanden Medholder af „Nationaltidende“, og det var ualmindeligt den Gang, at Bønder holdt eller var med til at holde et københavnsk Dagblad, han læste gerne Romaner, men ogsaa religiøse Skrifter.

Med Hensyn til Hans Hansens Virksomhed som Musiker er der det at sige, at den særlig kom Sydfyn til gode. Enkelte af de Melodier, han skrev til Mads Hansens Sange, har dog gaaet Landet over i Skyttekredse og blandt Højskolefolk. Og en dansk Bladmand blev for nogle Aar siden i Berlin overrasket ved at høre Vagtparaden der nede spille Melodien til „Sang for unge Krigere“: „I vor Barndom vi hørte Kartovernes Brag“.

Med stærk Brug af Organist Thorvald Aagaards Artiket i „Fyns Tidende“ for 6. Sept. 1904 meddeles følgende Oversigt over Hans Hansens særlige Livsgering.

Han blev en meget søgt Musiklærer. Han kunde have fire til seks Lærlinger paa samme Tid. Hans Undervisning omtales som noget særdeles dygtigt. En af hans

Elever, den senere Musikdirektør i Svendborg, *H. Pedersen*, der laa som Soldat i København 1866—67, fik under sit Ophold derovre Lejlighed til at spille Violin for den store Komponist *N. W. Gade*. Denne blev opmærksom paa en Særegenhed ved Spillet og spurgte ham: „Hvor har De lært det?“ Pedersen nævnte da Hans Hansen, og Gade sagde: „Ham kunde jeg have Lyst til at stifte Bekendtskab med“.

Af sine Elever fra Egnen dannede han et Orkester, der i alle Maader stod over, hvad man ellers havde af Musik paa Landet. De spillede til Koncerter og Gilder i en vid Omkreds. Paa fynske Herregaarde blev man ogsaa snart opmærksom paa hans Dygtighed og benyttede tit hans Musik ved festlige Lejligheder, saaledes paa Egeskov, Valdemar Slot og Søbysøgaard. Da Baronen paa Taasinge vilde have dannet et Orkester af Bønderne derovre, blev Hans Hansen Lærer for dem. Den samme Herremand havde et lignende Orkester paa Hindsholm. Hans Hansen kom undertiden derud for at spille med. Vesterskerne Orkester, der snart talte 12—14 Deltagere, spillede ofte til Koncerter og Theaterforestillinger i Svendborg og Faaborg, og Hans Hansen blev med Tiden ret velhavende. — Han havde klart Øje for Faren ved at være Musiker. Alt for tit havde han set, hvordan Musikerne faldt for Fristelsen til de „vaade Varer“. Men selv var han i høj Grad karakterfast og havde stor Indflydelse paa sine Medspillende. „Et Blik fra ham var nok til at holde dem i Tømme“.

Det er dog ikke Hans Hansens Virksomhed som Orkesterleder, der giver ham Ret til at blive mindet ikke alene paa Fyn, men i hele Landet. Hans Eftermæle er først og fremmest knyttet til hans Tonedigtning.

Han har komponeret mange Dansemelodier og Koncertstykker. Blandt de første kan nævnes en Francaise.

Men det er særlig inden for Sangmelodiens snævre Ramme, han har vist sin musikalske Evnes særegne Art. Og han havde den Lykke, at der i hans Naboby, Hundstrup, boede en Sangdigter som Gaardmand *Mads Hansen*, der netop digtede Ord, der stemte nøje med de bedste Toner i Ulbølle-Musikanterens Indre. *Hans Hansen blev Mads Hansens Komponist.*

De to lærte tidlig hinanden at kende. Mads Hansen lod sig nemlig som helt ung undervise i Violin- og Klarinet-spil af Hans Hansen. Og da Mads Hansen i 1859, kun 24 $\frac{1}{3}$ Aar gl., stiftede „Hundstrup-Vesterskerninge Sangforening“, der snart fik en lempelig Navneforandring og blev kaldt „Vesterskerninge-Hundstrup Sangforening“, blev Hans Hansen Leder af Sangen.

D. 13. Novbr. 1865 blev „*Svendborg Amtsskytteforening*“ dannet. Til Skyttebevægelsen er de to Mænds Navne knyttede lige saa nær som til Virksomheden for god Sang. Allerede 1863 havde Mads Hansen faaet stiftet Skytteforeningen „Palnatoke“ for Vesterskerninge-Hundstrup-Ulbølle Sogne. 1866 skænkede Kvinder en Fane til Foreningen med Indskriften: „End er mit bedste Skud i Vente“, og til Indvielsesfesten lod for første Gang Mads Hansens udmærkede Sang: „Vi har sagt det saa tit, og du ved det saa godt, du er mægtig, du Kvinde i Nord“. — 1867 lod saa ved en Skyttefest i Kværndrup den Marsch, som har lydt for Skytter mangfoldige Gange senere: „I vor Barndom vi hørte Kartovernes Brag“. Ikke blot til denne, men til adskillige andre af Mads Hansens Skyttesange har Hans Hansen sat Melodi, f. Eks.: „Til Vaaben, Brødre, tag Bøssen fat“, med Omkvædet: „og Maalet er Danmarks Frelse“.

Det Fællesarbejde af de to Sydfynboer, som vil holde sig længst, ja saa længe som der er Fynboer til, der forstaar at glæde sig over det mest ægte fynske, er dog det, der fremkom i deres Sangforening.

Denne Forening fik stor vækkende og samlende Betydning for Egnen; thi paa mere end et Omraade søgte man her at fremme „god Tone“. I Hundredevis samlede Folk om Musik og Sang. Ofte sluttede man Samværet med en rask Leg eller en Svingom, hvor Sangerne førte an.

Med Tiden blev Sangkoret kendt for sin Dygtighed, og det var derfor rimeligt, at det kom til at deltage i den store Sangfest i Faaborg Lørdag den 24. Juli 1869. I en Artikel, der slog til Lyd for Festen, skriver „Faaborg Avis“ for 12. Juli: „Som noget særegent ved denne Fest anføres, at Folkedigteren *Mads Hansen* har indsendt to Sange i fynsk Mundart, til hvilke Melodierne er komponerede af Husmand *Hans Hansen*. Sangene udføres af en Kvartet af Vesterskerninge og Hundstrup Sangforening“.

Da der sikkert er adskillige blandt Aarsskriftets Læsere, som ikke har Sangene ved Haanden, optrykkes de her:

Opvaavni.

Faa ajle di smaa Blomster dæ dov æ te i Aar,
o Fovle, de æ edde te o sejl
Saa fin o frisk o faver, som Bøjeskovi staar,
dæ te har je aller før set Leje.
Aa hvor je venjer Øjet hen, je ser saa sære Tenj,
de løvter saa forunnerli herenje i mit Senj;
je mærker i Aar, i Danmark æ de Vaar;
de løvter saa forunnerli herenje i mit Senj;
Naturen æ fo'aret, ejer je har vaaen blenj.

Om Maaeni da fløjer di Fovle u med Sanj,
 som om di faa Nattero vil takke;
 o gaar je ne ve Bækki en Avtenstund en Ganj,
 da æ de, som Bøllerne ku snakke.
 Saa vesker de saa sælsomt i Ellekrattets Løv;
 hver lille Blomst hun nikker mildt o sejer te mej: „Tøv!“
 Je mærker i Aar, i Danmark æ de Vaar.
 Hver lille Blomst hun nikker mildt o sejer te mej: „Tøv!“
 Naturen æ fo'aret, ejer je har vaaren döv.

Aa Folkets Ly æ heller knap, som de plejer von,
 de skyer Blomst i mannen simpel Høtte,
 aa vil I bare venjte ino et lille Ko'n,
 saa blyver Boni Lanjets bedste Støtte.
 Di gamle Folkeviser, dæ ha lydt ved Kamp og Lej,
 di æ som Fovletoner, je ka høre paa mi Vej.
 Je mærker i Aar, i Danmark æ de Vaar,
 de æ som Fovletoner, je ka høre paa mi Vej;
 de hele æ fo'aret, ejer aa a de æ mej.

Folkesnak.

Bas:

Naa ska' je' bare faa'tælle Jer noue!

Andre Stemmer:

Naa?

Bas:

Naa æ' Bo'ma'i blyve faa'loue'!

Andre Stemmer:

Saa — aa, nej sel

Naa æ' hun grov,

saa faar ha' sej dov
en Kune nov!

Bas:

Ka'ske!

Andre Stemmer:

Aa hør, la' vos gæ'te
aa se, vi ka' træffe den ræ'te:
De' æ' Lavs Mølleskovs Mine?

Bas:

Nej!

Andre Stemmer:

De' æ' Jens Avselsens Tine?

Bas:

Nej!

Andre Stemmer:

De' æ' Per Jørrens Lavrine?

Bas:

Nej!

Andre Stemmer:

Saa æ' de' Knu's Nikkeline?

Bas:

Nej! Vist æ' de' ej!

Andre Stemmer:

Jov! — Saa — aa!
Saa æ' de' Bøkkerens Ka'en?

Bas:

Nej, de' æ' Guldbakkens Ma'en!

Andre Stemmer:

Nej vell — Jov vell!

Hahahaha!

Naa æ' hun grov!

Hahahaha!

De' æ' da Sjov!

Det var fire Enkeltkvartetter og 7 Dobbeltkvartetter, der skulde optræde, og de havde Præmier at kappes om. I Dommerkomiteen sad *Matthison-Hansen* fra København, Præsterne *Morten Bredsdorff* og *Sørensen* og Musiklærer *Ehlert*.

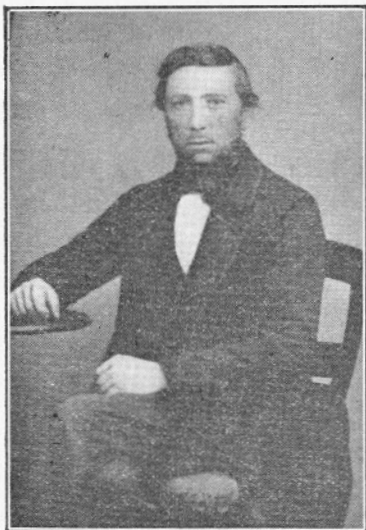
Den Orden, hvori Kvartetterne optraadte, blev bestemt ved Lodtrækning, og Vesterskerninge-Hundstrup blev den sidste af alle de optrædende 11 Kvartetter, Nr. 7 af Dobbeltkvartetterne, der kom efter Enkeltkvartetterne.

Inden Kapestriden begyndte, blev der til Velkomst sunget en Sang af Mads Hansen. I den staar der:

„— vi vil af hverandre lære
at synge om, hvad vi skal være,
og om, hvad vore Fædre var“.

„Faaborg Avis“ meddeler, at der til Kvartetmødet paa Hotellet i Faaborg havde indfundet sig saa mange, som Salen kunde rumme, og Sangforeningernes Præstationer fulgtes med megen Interesse, især modtoges Mads Hansens Sange i fynsk Mundart med stormende Bifald, og det sidste Nr. maatte gentages tre Gange“. — Da Bifaldet brusede, efter at Sangen var sunget første Gang, sagde en af Dommerne til Dirigenten — den før nævnte Hans Pedersen: „Aa, gentag den ikke; det bliver vanskelig saa godt som først!“ og fik det raske Svar: „Det kan vi lige saa tit, vi skal“.

Peder R. Møller fortæller, at Hans Hansen, der var med, uden den Dag at have nogen ledende Stilling, havde sat sig længst tilbage paa Galleriet i Salens Baggrund, hvor han var skjult for Mængdens Øjne. Da Bifaldet bragede kraftigt efter den første Sang, „Opvaavni“, anede han, at der for Alvor vilde „gaa Ild i Blaarene“ efter den anden, og listede derfor stiltfærdig ned. Da Bifaldet

Komponisten Hans Hansen.

efter den anden Sang var ved at henhø, hørtes en Røst fra den tætpakkede Tilhørerskare: „Komponisten frem!“ Til dette Raab sluttede sig saa mange, maaské alle derinde, saa det lød som en sand Storm: „Komponisten frem!“ Da Larmen stilnede af, meddelte en Stemme fra Galleriet: „Hans Hansen er gaaet“. Efter endt Koncert gik hans Sangere over til en Gæstgivergaard paa den anden Side af Gaden, hvor en Havesal var stillet til de-

res Raadighed. De vilde bære deres afholdte „Kursmed“, som han undertiden blev kaldt efter sin Fader, i Triumf ind i Salen. Men han var ikke let at finde. Dog, endelig fandt de ham. Han var gaaet ind i Hestestalden, havde svøbt et Hestedækken om sig og lagt sig til at sove paa noget Halm i et tomt Hestestade. Der laa han nok saa fredelig og tog sig en Middagslur, medens et henrevet Publikum billedlig talt lagde Lavrbærkransen om hans Tinding.

Ved mange Lejligheder havde Mads Hansen Brug for Hans Hansen, og han udtalte tit: „han er mig en uundværlig Hjælp; uden ham vilde jeg have udrettet adskiligt mindre“. Og han bøjede sig ikke sjældent for ham. „Af og til vilde Hans Hansen for Melodiens Skyld have ændret noget i en Sang af Mads Hans, og det kunde komme til en ret ivrig Dispyt. Mads Hansen var paa-staaelig og mente, det var umuligt at lave det paagældende Sted om, og Hans Hansen holdt paa, at der *skulde* rettes; som oftest blev Resultatet, at Mads Hansen maatte gaa hjem med sin Sang og faa den gjort om“.

En af de Lejligheder, da Hans Hansen ydede sin Ven i Hundstrup Hjælp, skal omtales særskilt. Et af Mads Hansens Skuespil var under Indøvelse i hans Sangforening, da han kom paa den Tanke, at det burde slutte med en Sang. Han skrev da en saadan. Men han manglede Melodi til den, og Tiden, da Stykket skulde opføres, var nær. Han gik da samme Aften til sin Ven og spurgte ham, om han paa staaende Fod kunde lave ham en Tone. „Hans Hansen læste Versene igennem, og faa Timer efter var en af hans smukkeste Melodier bleven til, sluttende sig nøje til Teksten, som var begge født af en og samme Stemning“. (Peder R. Møller.

At en Bonde digtede, og at en anden Bonde lavede

Melodier dertil, var noget nyt; men dette nye havde Rod i noget meget gammelt; det var rene og ægte *fynske* Toner; der lød i Faaborg den 24. Juli 1869. Naar „Folkesnak“ synges, maa enhver rigtig Fynbo glædes over den Sikkerhed, hvormed det hele Optrin er tegnet. Hans Hansen har ikke mindre end Mads Hansen kendt sine Landsmænds letfængelige Nyfigenhed. Han har kendt dem fra Gildestuer og fra Bygaden, naar de om Aftenen kom ud fra de tætliggende Gaarde og samledes i Klynger.

Hans yngre, fynske Kollega, Organist Aagaard, der ogsaa er baade Orkesterleder og Komponist, skriver: „I denne firstemmige Sang for Mandskor har han absolut vist sjældne Evner for Karakteristik. Hør blot efter Bassernes ivrige, men dog overlegne Fortælling og Tenorernes rapmuede Snakkesalighed“.

„Komiken vinder alle ved sin naturlige Elskværdighed og staar langt over, hvad saa mange drevne Visemagere formaar, der „vil lave“ komiske Sange, dem, der gerne enten vil blive flove eller slibrige“.

Til Aagaards Omtale af „Folkesnak“ tør maaske føjes, at noget lignende kunde skrives om: „O, hør, du lille Kukker!“ hvis Tekst ligeledes er af Mads Hansen, og Melodien — for firstemmigt Mandskor — af Hans Hansen.

Gangen i dette Værk er denne:

„O, hør, du lille Kukker, er det sandt, at du kan spaa, saa sig du mig, hvor mange Kys jeg skal i Sommer faa!“

Kukkeslagene lyder, de tælles af en enkelt Stemme, og tilsidst synger Koret:

„Tusinde, Tusinde Kys skal jeg faa!“

Videre:

„O, hør, du liden Kukker, da du mig saa herligt spaar,
saa sig mig, naar jeg giftes skal, sig, om hvor mange Aar“.

Nu lyder kun ét Kuk, og en enkelt Stemme tæller:
èn! hvorpaa hele Koret synger:

„Hurra, Hurra! jeg skal giftes i Aar!“

Der er lyst Humør og dramatisk Liv i dette.

Aagaard faar saa Ordet igen:

„Som „*Folkensnah*“ er betegnende for det komiske Element hos Fynboen, er „*Opvaavni*“ det skæreste Udtryk for Fynboens bløde Stemningsliv, der saa let kan sættes i Svingning. Ja, denne Melodi er i udpræget Forstand fynsk, og man kan endog sige *sydfynsk*. Her er Sydfyns smilende Natur parret med Hans Hansens halvt melankolske og stærkt poetiske Sind. Der er som en stadig Rislen af Vaar og Ungdom i denne Sang og dens Melodi, en undrende Glæde over Naturens og Menneskelivets Foraarstid“.

„Naar man ser nøjere efter og undersøger Hans Hansens firstemmige Udsættelse af disse Sange, glædes man over den Finhed, hvormed Klangene er følt og Stemmerne er ført. Naar man saa faar at vide, at han aldrig har lært Harmonilære, faar man end større Respekt for hans Evner“.

„Han var mere end en almindelig Spillemand. Han var Musiker, og han ejede en frodig Skabertrang og Skaberevne. Hans Familie fortæller, at naar han sad, lagde han gerne det ene Knæ over det andet, og Foden bevægede sig altid i en eller anden Takt; thi han var fuld af Musik“.

„Hans nærmeste kendte det. Naar han troede sig ene, kunde han sidde i Timevis i sin Stue og fantasere paa

Violinen. Men naar nogen var til Stede, var han aldrig at formaa dertil“.

„Engang var Ole Bull i Svendborg, og Hans Hansen hørte ham spille. Næste Dag skulde Koncerten gentages. Om Morgen sagde Hans Hansen: „Jeg tror, jeg gaar derud igen i Dag“. Og han kom derud. Men i lang Tid efter hørte hans Familie, hvordan han sad og forsøgte at spille som den mærkelige Nordmand. Hans Søster fortæller om de ejendommelige og kønne Toner, han da fandt paa Violinen“.

„Meget tyder paa, at han var i Besiddelse af sjældne Evner, der kunde have hævet ham højt blandt hans Tids Musikere. Det er dog tvivlsomt, om det var blevet en Vinding for os, om han var kommen til København. Som det gik, beholdt han sin ejendommelige Personlighed ubeskaaren. Hans Toner var ægte Folketoner og kunde tilregnes af de brede Lag. Og heri staar han foran saa mange højtpriste Tonekunstnere, der kun naar at forbygge den fine Verden og hverandre indbyrdes med sindrigt sammensat Musik, der tit hverken som Maal eller Middel faar større Betydning.“

„Flere Gange modtog han smigrende Indbydelser fra Musikkens Førstemænd til at besøge København. Men Hans Hansen var saa velsignet fri for Ærgerrighed, og han yndede hverken Ros eller Smiger. Han følte sig tilfreds med at leve og virke i sin Hjemegn“.

„Hans Minde og hans Melodier vil leve længst her, hvor der af den ene Sangforening er vokset mange andre, og hvor Sangen har en samlende Magt og en Sangbund, som man sjælden finder Magen til“.

Men inden dette Bidrag til en *historisk* Aarvog for Svendborg Amt slutter, er det maaske ikke helt urimeligt at gøre opmærksom paa, at lige saa vist som Vester-

skærninge og Ulbølle ligger i Sydfyn, ligger Sydfyn i Danmark.

I Indledningen til denne lille Afhandling blev der fremhævet en fynsk Ejendommelighed, som Hans Hansens Livsførelse og det bedste i hans Tonekunst er et stærkt og smukt Udtryk for.

Det kan vel saa være passende tilsidst at paavise, at han sammen med Mads Hansen peger ud over det fynske og dybt ind i et mærkeligt Stykke Danmarks-historie.

I sit første Skrift: „Af en endnu levendes Papirer“, anede den 25aarige *Søren Kierkegaard*, at der i Steen Steensen Blichers jyske Digtning fandtes en Verden, der betydningsfuldt viste ind i Fremtiden, og som maaske kunde komme til at virke heldbringende for den prosaiske Maade, paa hvilken Politiken hidtil er bleven behandlet.

Blicher havde Interesse for Folkeoplysning, og det er vel værd at vide, at han til den regnede mere end det rent faglige. Da Lærer Povlsen i Gassum (Fader til Brødrene Karl og Alfred Povlsen i Ryslinge) endte sin Aftenskole i Vinteren 1843, indbød han Skolekommissionen til at overvære Slutningsprøven. Denne endte med, at Karlene sang nogle Fædrelandssange, hvoriblandt en af Blicher. Den gamle Digter sad med Taarer i Øjnene, mens den blev sunget. Var det et nyt Danmark, der glimtvis steg frem for de vaade Øjne? Et nyt Danmark, hvor, ogsaa billedlig talt, den Bondemuld, der for Aarhundreder siden sov hen som Hede, skulde vaagne op som Mark og Lund.

Ved Hjælp af Blichers Øjne forstod Søren Kierkegaard, at skulde Samfundsudviklingen („Politiken“ kalder han den) ikke blive en sørgelig Blanding af Madstræb og Magtsyge og almindelig Valgret, da maatte det Lune, det

Hjertelag, den Sans for Poesi, som Spentrup-Præsten lod komme til Orde i sine Folkelivsbilleder, kaldes frem til en stærk Indflydelse paa hele Udviklingsgangen.

Hans Hansens Samarbejde med Mads Hansen er i god Samklang med Blichers Digting og Kierkegaards Forstaaelse af denne. De forstod begge, at Mennesket lever ikke alene af Brød og almindelig Valgret, men at til de frydefulde Kilder, som Folkelivet næres af, hører nødvendigvis ogsaa den gode Sang og de gode Toner.

Efterskrift.

En ogrigtig Tak til dem, der velvilligt har ydet mig Hjælp ved Udarbejdelsen af disse Meddelelser, særlig: Hans Hansens Søster, *Anne Marie Hansen*, og hans Datter, Fru *Julie Sophie Larsen*, begge af Ulbølle, Forfatter *Peder R. Møller*, Vesterskerninge, Organist *Thorvald Aagaard*, Ryslinge, Red. *Petersen*, „*Faaborg Avis*“, Forstander *Aage V. Tuxen*, Svendborg, Sognepræst *Böttiger*, Vesterskerninge, og Apotheker *C. T. Simonsen*, Hellerup.
